

BUDA-PESTA

27 Ianuarie.

8 Faure.

Va esi Domineca.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 4.

Anulu X.

1874.

Pretulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Instructiunea.

— Din opulu: „Consideratiuni a supra instructiunii publice si private in Romani'a.” —

Candu omulu se vede impresuratu de tôte partile de pericole, cari de cari mai amenintatorie, elu, in desperarea sa, cauta o scapare in ceea ce crede cà-i va da o mai mare asigurare, si ajutoru in contra acestoru pericole; totu astu-felu sunt si societatile: candu isbiri crude vinu sè le incerce, candu descuragiarea a petrunsu in suffete, candu fortiele morale si fizice le sunt slabite, candu moravurile le sunt decadiute, cauta o putere care sè le departeze de aceste rele, care sè le reinsufletesca si sè le dea puterea de a lupta in contra loru. Acèsta putere, acèsta fortia, la care alèrga tôte societatile astu-felu sdruncinate si amenintiate, este *Instructiunea*.

Cine a urmatu miscarea produsa in Francia in urm'a nenorocitului resbelu cu Germania din 1870, s'a convinsu cà tôte sperantiele, tôte nisuintiele Franciei sunt intorse spre instructiune: instructiunea ne a invinsu, instructiunea ne-a desorganisatu; sè reformamu instructiunea, sè respandimu instructiunea, deca dorimu sè ne regeneramu, deca dorimu sè scapamu de peire; acest'a este strigatulu tutoru omeniloru ingrigitori de ale tierii. „Trebue, dicea la 10 augustu 1807, regele Prussiei Vilhelmu III, dupa nenorocitele resbele cu Napo-

leon I, ca statulu sè recastige in fortie intielectuale ceea ce a perdutu in fortie fizice.“*)

Noi nu amu avutu resbele, nu amu avutu sdruncinari mari, si acèsta pôte ne-a fostu si mai fatalu, cà-ci reulu, coruptiunea morala si fizica si descuragiarea s'au introdusu pe nesimtite in tôte straturile societatii, in câtu traimu in mijloculu celei mai inspaimentatorie stari, celei mai ingrigitorie decaderi, fara ca sè ne pricepemu positiunea in care ne aflamu, fara ca sè simtimu pericolulu ce ne amenintia si disolutiunea la care mergemu. Este inse lesne unui spiritu câtu de putînu observatoru care, mai putinu amestecatu in aceste valuri turbure ce se chiama: luculu, petrecerile, interesulu materialu, cu tôte urmàrile loru, in momentele sale de repausu, sè cugete putînu si sè védia cà societatea nóstra este la gur'a prapastiei; unu pasu mai multu si ne prevalimu cu totii in fundulu ei. Nu potu descrie mai bine acèsta trista stare in care ne aflamu, de câtu reproducèndu aci unu pasagiu din oper'a

*) Citatu de dlu Michel Bréal, profesore la collège de France, in oper'a sa „Quelques mots sur l'instruction publique en France“, pag. 2.

dlui Tiony, profesoru la universitatea din Iasi, intitulata „Plaga“ :

„In mijloculu acestei amortieli universale, dice dlu Tiony, resorturile morale, pe cari se rezima ori-ce edificiu socialu, slabescu din di in di: totulu se clatina impregiurulu nostru, descompositiunea pornindu de la capu se intinde repede catra extremitati si amenintia a cutropi, putinu cate putinu, vitalitatea corpului intregu; nici o fibra organica n'a ramasu completamente intacta; o generatiune corumpendu pe cealalta, viciulu fecundéza viciulu, si cangren'a morala se latiesce necontentitu, castigandu adepti noi la ffa-care pasu; victimi nenumerate agoniséza, se stingu sub ochii nostrii, cuprinse la rëndulu loru de oribil'a bóla, fara ca se le potemu dá nici unu ajutoru; o sete inestingibila de averi, de voluptati, de castiguri usiore, de succese scandalóse invapaiéza tóte poftele, aprindu tóte dorintiele; sufletele cele mai pure nu potu esistá de câtu cu greu curentului materialistu ce le incungiura; vênatorii de mosii domeniiale, de intreprinderi publice, de beneficii de totu felulu, de avantagie de tóta man'a, foiescu ca vermii in intrulu unui cadavru; sub imperiulu sordidu alu acestoru lipitori, consciinti'a a devenitu unu cuventu, onórea o conventiune, virtutea o utopia; entusiasmulu, glori'a, patriotismulu totu atâte espresiuni fara sensu de cari ridu cei fini. si si-batu jocu cei abili; cinismulu, impudórea, éca divinitatile dñei; nepasarea, aviditatea, egoismulu, éca idolii timpului: sunt caste intregi de ómeni cari, ca turmele de animale, nu se ingrigescu de câtu de ei si de ai loru; dupa dinsii finea lumei, famili'a cea mare, tiér'a, umanitatea intréga, sunt totu atâte conceptiuni pré vaste, pré generóse pentru sufletele loru mici, pentru animele loru contractate; ori incatràu intórce cine-va ochii sei desolati, nu vede de câtu semnele, percursorii de furtuna, simtóme infricosiate de decadentia; si nici unu frêu, nici o stavila nicairi; tóte barierele cadiute, tóte obstacolile restornate.“

Ce potemu adauge la acestu tablou fidelu, la acésta fotografia asié de reusita a societati nóstre de asta-di? Nimicu de câtu se conjuràm pe toti ómenii de bine, pe toti barbati, tineri séu bestrani, ale caroru inime nu sunt inca cutropite, impetrite de nomolulu atâtoru rele, ale caroru suflete inca pure gasescu in ele destula fortia spre a resistá valuriloru crescênde ale acestei mari de coruptiune si de scepticismu, se-i conjuràm ca cu totii

si desbracati de ori-ce pasiuni, fara simpatii séu antipatii, fara consideratiuni de partide, se puie man'a la lucru, se contribuiésca, din tóte poterile, si dupa mijlócele loru, prin scrisu, prin graiu, prin indemnuri la respandirea instructiunii, singura scapare ce mai vedemu asta-di. Slabita de coruptiune, cutropita de straini, ingenunchiata de ai sei, se dàmú Tierii instructiunea, acestu talismanu cu care va poté se combata coruptiunea, se puie in respectu pe straini, se resiste celoru din intru; dar o instructiune care se merite acestu nume, o instructiune care se nu se marginésca a da tineriloru numai óre cari cunoscintie mai multu séu mai putínu utile, ci care se le forméze anim'a si se le indrepteze caracterulu.

Gr. Stefanescu.

Isvorulu mangaiarii.

Lumea tóta se desféta
La petreceri si la balu;
Noi cu anima 'ntristata
Nu mai scimu de carnevalu.

Din multimea cea vioia
Mergemu colo langa satu,
Unde-o salce se indóie
Pe-unu mormentu de nou sapatu.

La mormentulu maicei mele
Este locul nostru placutu,
Unde 'ngenunchiandu cu gele,
Plangemu ceea ce-am perduto.

Altii cauta desfetare
Colo 'n balulu sgomotosu;
Dar a nóstra mangaiare
Este plansulu dorerosu!

Iosifu Vulcanu.

Secretulu a dóue nopti.

— Novela originala. —

(Urmare.)

Tóta curtea, toti servitorii dormiau, dar unu barbatu infasiuratu intr'o mantá lunga, négra, stetea afara in curte la tietien'a portii, radimatu strinsu langa parété.

Odata se vedith, intr'o ferésta a casei o

marama alba scuturandu-se in ventu, ce intru unu momentu disparù éra. Barbatulu de langu porta esî din loculu seu si esî afara pe strada.

Mai avemu se amintimu cà sicriulu ce continea banii si scumpeturile lui Welter fu jefuitu.

III.

Pe strade erá tacere mortala. In nóptea tardîa si frigurósa numai padîtorii de nópte erau descepti.

In acel'a-si timpu candu barbatulu amin-titu porni de langa porta, unu padîtoriu de nópte stetea acoperitu in bunda la cornulu unei strade.

Pe langa dinsulu trecù unu domnu infa-siuratu de iérna, repede, si preste câte-va minute altulu. Celu din urma se pareá cà e atentu la pasii celui d'antâiu.

Veghiatoriulu practiculu pasi usioru in urm'a loru.

Celu d'antâiu stete la o casa si intrà pe porta, celu din urma ajungêndu pana acolo intrà si elu.

Veghiatoriulu asceptà dóue-trei minute, dar lumina nu se vediù nici intr'o ferésta, si in preamblatu trecù pe sub paretii casei nainte.

Intre cas'a acésta si intre cea vecina erá unu spatiu ca de trei picioére, ce serviá totu-deodata de canalu pentru riurelele ce curgeau din orasiu. Pe de catra strada erá infundatu cu zidu asiú câtu intr'insulu nu se potea vedé.

O ferésta serviá spre canalulu acest'a, si pe acest'a ferésta se parù cà s'ar audi unu sgomotu.

Veghiatoriulu privi in susu, si vediù cà din ferésta se arunca in canalu unu cadavru. Nici unu tiepetu seu gemetu, si de aci aflà cà trupulu intr'adeveru erá mortu.

Atunci se întórse repede si dede se intre pe usia, dar aceea erá inchisa, deci stete in locu.

Pana in díua trebue se ésa ucigatoriulu pe porta, seu de nu va esi, daca se va face díua voiu merge eu la elu, — cugetà veghiatoriulu si se radîmà de unu parete se ascepte díu'a.

* * *

Mai tardîu cu câte-va minute pe Welter

lu-potemu vedé siediendu pe unu divanu si cugetandu.

Tullia erá singura in odai'a sa. Erau surprinsi si infiorati, nu poteau dormi.

Dar usi'a ei laterala se deschide incetu, si pe aceea intra barbatulu acelu palidu la fatia cu ochii veneti, ce-lu vediuramu inca odata in nóptea ast'a cu Tullia.

Dins'a sari repede si lu-prinse de mana, nu díse nimica, dar privirea ei, fati'a acea gal-feda si ochii schimbati intrebau ce-va.

Servitoriulu i siopti ce-va, apoi éra o intrebare si mai éra unu respunsu, si in urma dómn'a Tullia cadiù josu lesînata.

Servitoriulu o prinse in bratia, o puse pe patu, i udà templele, si i tienea manile reci pe capu. Asié stetera câte-va minute.

Dupa unu timpu, Tullia si-deschise ochii si privi catra elu, apoi se scolà in picioére radimata de umerulu lui, si bolnava si franta se apropià de o ferésta.

Apoi incetu ca o umbra mórtá i siopti ce-va. Siopt'a tienti câte-va minute, si servitoriulu esî repede. Se vedea cà n'are timpu se pérdia.

Tullia remase singura si se lasà pe patu.

S'a facutu díua, dar in orasiu nu se audî nici o veste nóua.

IV.

Welter s'a scolatu de demanétia, a aprinsu unu ciubucu si amblá prin casa, cugetandu. Nóptea trecuta intr'adeveru i se pareá cà nu-mai o a visatu.

La picioérelu lui pe padimentu erá arunca-ta o hartia rosa. Barbatulu jalusu si curiosu redicà harti'a si ceti.

„Tullia angerulu meu! De séra voiu fi de fatia la petrecere. Planulu comunicatu promite unu resultatu splendidu. Te rogu fericirea mea, de séra ti-fura unu minutu pentru mine pentru contielegere. Apoi mane nópte, in mediulu noptii, batarele voru asceptá gata — si vomu merge, si vomu sborá ca paserea liberi, pe bratiulu meu, la lumin'a ochiloru tei, si va urmá raiulu nostru pe pamentu. La revedere celu ce te adora. Antonio.“

Fati'a lui Welter la totu sirulu deveniá mai palida, budiele-i tremurau, ochii i rosira ca la tigrú, si simtiá cà-i suna creeri ca si candu ar contiené o tabera de monstri ce urla si gemu.

— Ah tu angeru infioratoriu, tu diavolu

gratiosu — aci e lumin'a. Sum trédiu si vedu. Asié dara in mediulu noptii — hm, batarele voru asceptá — e bine — si eu voiu asceptá — si diavolulu resbunarii va fi cu mine . . . E bine, se fiu si eu misieli si fatiarnicu, asta-di voiu fi bunu si blandu ca unu angeru, de séra me voiu culcá ca unu pruncu micu; dar hah voiu fi Argus si diavolu si voiu decide preste pecatosi ca unu Domnedieu.

Astu-felu cugetá si se frementá Welter tóta demanéti'a.

Tullia, sub pretestulu cà e somnorósa nu-mai odata dede fatia cu Welter, si elu a potutu observá pe fati'a ei o schimbare câtu intr'adeveru l'a suprinsu. Fati'a i erá palida, ochii rossii, si inca umedi de lacrimi — tóta femeia se pareá o ruina.

Welter si a invinsu furi'a, si s'a aretatu amicabilu catra dins'a; dar mai tardiu totu din ce in ce a luat potere unu simtiu de dore, simtiulu nefericirii si alu blastemului ce l'a ajunsu. — Si a prinsu a plange ca unu copilu.

Pe urma i s'a opritu si lacrimile numai suspinulu nu mai incetá inca.

Mfi de cugete i treceau prin capu, si in asemenea casuri cine n'a observatu in nefericirile vietii — cà in casuri de nefericare omulu singuru si-inventéza motive — fara voi'a sa — de a poté crede ceea ce-lu mangaia.

Astu-felu si Welter se pareá cà o escusa, si din minutu in minutu totu cu mai multu sange rece combiná.

„Tóta lumea o crede o femeia de modelu, virtutea ei nu suferé nici o umbra, si apoi istori'a cu Antonio câtu e de probabila! . . .

Candu fu spre séra, se pareá cà s'a resolutu la ce-va, si cu anim'a sfasiata cum erá — est, intrà intr'o odaitia mica ceerá in capetulu edificiuului, si siediu acolo multu.

Tardioru candu inserá a esitu Welter din odaia seriosu si invinsu de cugete.

A amblatu dintr'o odaia intr'alta, a cautatu totu ce i potea dá deslucire, a vorbitu cu Tullia, a cautatu in ochii ei — dar scapare nu-e — Tullia erá schimbata cu totulu — tóta diu'a a orenduitu, a tramisu servitorii in cóce si in colo, sub unu pretestu séu altulu, si erá imbracata intr'o haina négra, se pareá cà e in doliu, si pe dins'a nici o margea, unu bra-tiuletu, cercei — nimicu.

— E gata de drumu, — cugetá Welter.

Siediu unu timpu singuru. Odata inse candu intunecase, se scolà, merse intr'alta odaia si chiamá pe Tullia la sine.

Ea veni — se pareá obosita de nesomnu — si siediu langa Welter ca si pana aci.

— Tullia, — díse elu si tremurá ca frundi'a. Tullia mai spune-mi inca odata, naintea mortii — iubesci-me!

Si atunci furi'a lui erá la gradulu supremu.

Tullia privi pe unu minutu in ochii lui provocatoriu si plina de indignatiune.

— Nu mai departe Welter. Jalusi'a e o slabitiune démna de compatimire. Eu am sciutu ast'a si ti-am iertatu vatemarea cea d'antâiu. Amorul meu, credinti'a si nevinovatia mea nu póte suferi mai multu. Acestea mi-sunt ambitiunea ce nu suferé desonestare — si tu aci me lovesci — eu nu-ti iertu mai multu gresiéla, — díse si si-puse manile pe fatia si prinse a plange dar cu amaru si cu dore ucigatória.

Welter voiá se scóta cedul'a cea aflata, dar cugetá cà nu i-e timpulu inca.

Stete unu timpu si nu scieá ce se graiesca; ér dupa ace'a se scolà, luà pe Tullia de mana si o duse la odai'a din capetulu edificiuului, unde siediuse elu multu dupa media-di spre séra.

Barbatulu deschise usi'a si intrara.

Tullia erá suprinsa, si la pasiulu celu d'antâiu se vedea pe fati'a ei o pietate santu ca o rogatiune.

Erá o odaia mica. Paretii trasi cu negru, padimentulu cu negru, si in mijlocu unu sicriu deschisu, imbracatu in pompa funebrala, dar mortu nu erá intr'insulu.

La capulu sicriului o lampa si langa ea pe parete o icóna de femeia. Langa cosciugu mai erau dóue scaune obduse cu negru.

Welter se apropiá de sicriu si trase cu sine si pe Tullia.

Ea erá suprinsa, se pareá béta, si mergea confusa ca unu chipu automatu.

Welter stete in locu si privi spre icón'a de pe parete.

— Tullia, aici ai auditu mai pe urma vócea cea dulce a mamei tale. Sicriulu lu-vedi si acum si icón'a ei se pare cà mai vorbesce si acum ca naintea mortii: iubesc pe Domnedieu, adeverulu si pe sotiulu teu. Privesce la fati'a ei, ea se pare cà vorbesce si acum.

Tullia nu privi la icóna nici pe unu momentu.

Ea sè-ti fie martore, umbr'a ei in certiuri asié sè-ti ajute séu se te contemnedie — vorbesce: iubesci-me cu credintia, si numai pe mine?

Tullia se lasà in genunchi.

— Oh scumpa mama, sum d mna de asta ped psa, — eschiam  cu dorere.

— Esti d mna dara Tullia — de ped psa!

— D mna, c -ci am esecutatu o fapta mare — pentru tine!

Welter privi  cu o fatia intreb tor ia.

Tullia se scol  repede, prinse pe barbaturu seu de mana, si-lu chiam  cu sine.

Si-lu conduse intr'o odaia a sa mica.

Acolo erau c te-va scaune pe langa parreti, d ue sicrie de haine, pe josu nesce v luri albe, si o fer sta astupata cu d ue perdele mari.

Dupa ce au intratu, Tullia inchise usi'a pe din laintru, lui Welter i se parea c -lu p rta unu visu prin somnu.

Tullia se apropi  de perdele, si trase cu man'a o aripa la o parte.

Welter inse nu cunosc  de aci nimic.

— Am esecutatu fapt'a — am comisu o crima s -ti redau pacea, l nisea si increderea, c -ci scieam c  fericirea fuge de unde se incuib dia demonulu jalusiei. Am comisu fapt'a si numai atunci am vediutu ce am facutu, m'am ingroditu de mine si nu voiam s -ti mai aretu ce am facutu, dar fericirea numai unu l cu are —  ca-lu!

Atunci trase acoperit ri'a de pe unu patu — si Welter incremeni.

In patu er  acoperita  re-ce figura, — cu o haina alba, si hain'a er  plina de sange.

— Placa-ti barbate, vedi — sacrificiu, unu ofertu jalusiei tale.

(Finea va urm .)

V. R. Buticescu.

Pana nu te-am cunoscutu!

Pana nu te-am cunoscutu,
De dorere n'am sciutu;
Pana nu te-am sarutatu,
Eram veselu, mangaiatu.

Pana nu te-am strinsu la sinu,
N'am cunoscutu doru, suspinu;
N'am sciutu c  chinu si-amaru
Este alu iubirii daru.

Pana ce nu te-am iubitu,
Eram f rte fericitu:
Dara de candu te iubescu,
Eu me uscu si vescu.

Paulu Draga.

Impacarea.

— O istoria din Carpati. —

Dupa Albert Amlacher.

Colo, unde giganticulu Buceciu si-radica fruntea sa superba pana la nori, in valea cea romantica si rapit ria, ce desbina d ue tinere feti re, d ue sorori iubit rie: Romani'a libera si Transilvani'a, se afla monastirea Schitului la Jalomitia.

E romanticu si farmecatoriu sinulu acelei v li, e inse si mai originala, si mai minunata situatiunea acelei monastiri. Ea e situata in fati'a unei stance muschiate de o naltime cam de siese sute de urme, crucisiu la gur'a unei vediuine negre, infior torie,  ra turnulu ei atinge partea de susu a pescerei. In adeveru ea nu e unu edificiu modernu, grandiosu, ci o casa lungar tia, scunda, cu c te-va despartieminte pentru calugarii romani, — c -ci monastirea e romana greco-orientala, — si cu unu despartimentu, carele e destinatu pentru  s-petii, cari din candu in candu ratecescu la acea monastire neindemana.

Micuti'a capela este de totu in pescera, celalaltu spatiu, cu c te-va mese si scaune de bradu, compune refectoriulu ei.

Intr'o deman tia de v ra, candu dragalasielie diori se ivira cu zimbetu pe buzutie, st m naintea acestei monastiri g tatu de caletoria in societatea piatosiloru calug ri, cari cu fetiele loru smerite, cu vestmintele loru simple mi-aventau fantasi'a intr'o lume plina de reverintia, unde nu te intelnescu misielet tile degrad torie, intrigele mersiave, ce j ca asta-di rolu insemnatu in lumea civilisata, in lumea necasuriloru si a miseriei.

Langa mine st  priorulu monastirei, unu barbatu respectabilu, cu o fatia amabila, atrag tor ia.

— In adeveru si voiesci a te rent rce  ra in sinulu lunei tical se? — me intreb  din-sulu, netedindu-si cu man'a barb'a stuf sa ac  argintia.

— Va fi precum observi parinte, — fu respunsulu meu.

— Mergi dar in pace, — continuà din-sulu, — dar, sperezu, cà nu vei avé nimicu in contra, déca te va insocí fratele Vasiliu pana la unu locu de cale? — Elu tocmai acum s'a dusu la stân'a din apropiare si va sosí, — ei! éca-lu deja! — se intrerupse singuru, indegetandu catra gur'a valei, din catràu aparù o figura négra.

In putîne clipite ajunse calugarulu la noi. Erá o figura in flórea vietiei, cu o fatia blanda, ce tradá nobléti'a animei, cu ochi mari schinteiatori, pentru a le carui membre vengiósse s'ar fi potrivit mai bine vestmintele indatinate ale munteniloru, decâtu paturosulu imbracamentu calugarescu.

Fati'a-i palida portá trasurile remarcabile, ce ochiulu esaminatoriu le póte observá la totu omulu cu sufletu sdrobitu si anima sagetata de man'a cernita a sortii.

Elu salutà pe betranu respectuosu, carele lu-resalutà amicabilu; apoi mi-intinse man'a, si celoralalti frati cu cuvintele:

— Ddiu se ve faca partasi bunetatoru sale.

— Eu v'am tramisu acù bagagiulu inainte prin unu pecurariu, — me incunoscentià nousositulu, si apropiandu-se de mine mi-dîse: — deci nu ve stà nimicu in cale de a ve impliní dorinti'a de a caletorí. — Si chiaru atunci incepù agerulu ochiu a sórelui a priví printre arborii seculari de pe cóm'a muntiloru gigantici de catra resaritu, candu eu cu fratele Vasiliu, urmariti de binecuventàrile calugariloru, coboriamu pe cósta la vale. Cu pasi voinesci pasiamu unulu langa altulu, si nainte de a espirá dóue óre de caletoria trecuramu fruntari'a Romaniei si stamu pe teritoriulu austriacu. Noi ajunseramu intr'o valcea angustia imbracata cu covórele cele mai pompóse, tiesute de mam'a natura, cu carea se imbiná alta valcea. La gur'a acestoru vâli stau nisce pini robusti, cari priviau maiestaticu in fruntea muntiloru si spre campiele, ce se latiescu pe bratiile feciórei Transilvania. In giurulu acestoru martori oculari de dese si triste evenimentte se estinde unu tufisiu de aceea-si sementia. Dintre tufisiu curgea unu sprintenu riurelu, carele caletoriá murmurandu pana intr'o departare, de unde sariá clocotindu intru unu abisu infioratoriu, ascundiendu-se in sinulu pamentului, si lasandu numai unu strepitu lungu, traganatoriu.

Aprópe de calea, pe carea coboriamu, zarí o colina acoperita cu verdétia si ornata cu

o cruciulitia mohorita, la tóta intemplantarea e unu mormentu.

Eu me apropiái mai bine de cruciuliti'a trista, spre a poté cetí inscriptiunea de pe din-s'a, erá inchiáiarea unei poesie strabune, carea suná:

„Stejarulu pe munte voiosu se usuca,
Numai se scia, cà liberu va fi;
Viscóle grele, nu-i pasa, de-lu culca,
Si in prepastia de l'ar svirlí;
Numai tiranului nu s'ar plecá,
Pana pe culme va mai sustá.“

— Cine póte avé aicea repausulu eternu? — intrebai eu, adresandu-me catra companionulu meu; elu tocmai atunci se radicà de langa movila, unde ingenunchiatu innaltia o rogatiune pia catra Omnipotenti'a divina.

— Ah! — mi-rispuise calugarulu cu o oftare adanca, — aici repausa cei mai bravi barbati ai familiei mele.

— Barbatii?

— Da, numai barbatii! Aici in acestu locu morira siese barbati, antecesorii si ruditii mei, intre acestia uniculu meu frate, si celu mai scumpu amicu alu meu, toti loviti de glontiulu mortiferu.

Elu si-plecà capulu si se inclinà preste colina.

— Ah tóte, tóte le-asiu fi suportatu! numai mórtea scumpului meu amicu mi-a stinsu poterea vietiei mele, — eu am abdisu atunci de lume, si m'am retrasu in monastire.

Elu amutî pe unu momentu dupa ace'a incepù de nou:

— Ah! totulu e una istoria trista, si imperatulu, carele ilegalu ni-a predatu pe man'a cordonului infioratoriu, elu, dá elu este culpabilulu, pentru carele zacu aicia dóue victime, si eu, ultimulu din famili'a odinióra eroica a Martianiloru, trebue sè-mi inchiáiu cursulu vietiei pamentesci fara successoru!

Fati'a lui rosi si ochii sei negri schinteiau ca fulgerulu fiorosu; dar éra-si se linisci indata.

— De voiesci a te mai retiené, domnule, voiu a-ti istorisí, ce lucruri miraculóse se léga de acestu locu, unde ce am avutu mai scumpu mi s'a rapitu pentru eternitate. Míe mi s'ar mai usiorá anim'a, crediendu, cà prin istorisire o parte din suferintiele mele le-asiu impartí cu dta.

Eu m'am nascutu in coloni'a calibasiloru la Simonu, si mi se trage originea din o familia odinióra eroica si vechia.

Noi — precum dîcu ómenii — suntemu

din o familia domnitória, carea posiedeá acestu tienutu.

Dar in decursulu timpului famili'a nóstra a seracitu si scapetatu intr'atât'a, — in câtu mai pe urma d'abiá mai posiedeá o casutia mica de lemn.

Da, noi am seracitu tare, dara famili'a nóstra totu-si a fostu un'a din acele, cari aperrau drepturile strabune si libertatea, pana la cea din urma picatura de sange.

Optu comune aici in apropiare, intre cari si loculu nascerei mele, nu apartineau nici la Romani'a, nici la Transilvani'a, ele compuneau tiér'a libera, locuita de poporulu liberu alu calibasiloru.

Aici, nainte de dóue-dieci si cincii de ani guvernulu austriacu supuse tiér'a nóstra cordonului, si o dechiarà de a sa, fara totu dreptulu.

Noi eram constrinsi a suportá acestu arbitriu in tacere.

Multi au fostu indiferenti, ori suntemu liberi, ori sub strict'a domnire imperatésca, erau de acei ómeni, cari nu se interesau de nimic, de câtu numai de turmele lor.

La siese familie acésta fortia arbitraria a fostu atátu de despretiuita, in câtu jurara, cà nu se voru supune sub nici unu pretiu strictetiei legiloru de fruntaria — si se facura contrabande.

Mórtea nu i-a infricatu, naintea focuriloru soldatiloru de cordonu nu au tresaritu, si acésta trista movila vi documentéza, cà si famili'a mea a fostu un'a d'intre acele, care au mai voit a morí, — de câtu a se bagá in jugu.

(Va urmá.)

Notitie de folosu.

Mierea ca léacu. Cei vechi au crediutu, cà mierea e unu lécu folositoriu pentru tóta viéti'a.

Pythagoras, care a traitu o vrêsta indelungata si s'a bucuratu de sanetate necontenita, a mancatu fórte multa miere.

Democritos, in etatea-i de 100 de ani, fiindu intrebatu, cà cum a traitu asié multu? — a respunsu: „Din afara cu oleiu, din laintru cu miere.“

Plinius si Dioskorides asemene au laudatu efectulu mierei.

Sir John Pringle a dîsu, cà mierea lungesce viéti'a.

Lacrimi inchise in sticla. Persianii au dati-n'a, ca preotulu sè cerceteze pe toti cei intristati si sè adune in o sticla lacrimeloru.

Acesta datina vechia se baséza pe psalmulu: „Aduna lacrimeloru mele in sticla ta.“

Ei credu, cà bolnavii, carora nici unu lécu nu li mai folosese, se vindeca de unu stropu din aceste lacrimi, versatu in gur'a lor.

Asié dara lacrimeloru se aduna spre scopu de lecuire.

Doine poporale.

De langa Surulu in Transilvania.

Basa-te bade de mine,
Cà si eu me lasu de tine,
C'amendoi n'o ducemu bine;
Cà mi-a spusu maicuti'a bine
Cà nu me dà dupa tine,
Si mi-o spusu alalta-séra,
Cà mai bine me omóra.
Insóra-te badea meu,
Insóra-te cu Domnedieu,
Si déca te-vi 'nsurá,
Omenesce-ti nevést'a,
Omenesce-o bade bine,
Si gandesce si la mine.

De-aru fi voinici totu de-arendulu,
Déca nu-i care mi-i gandulu;
De-aru fi voinici totu sireagu,
Déca nu-i care mi-i dragu.
De-aru fi voinici totu câtu bradi,
Sè tréca din bradi in susu,
Déca nu-i care s'a dusu;
De-aru fi voinici câti frundi'a,
Cà totu nu-su ca baditi'a.

Linu, linu, linu, dorule linu,
C'alicea-su pe locu strainu;
Raru, raru, raru dorule raru,
C'alicea-su pe locu amaru;
Candu-oiu fi la tiér'a mea,
Fà cu mine ce vei vré.

Culese de

Anastasia Leonescu.

S A E O N U ?

O epistola catra Dumnedieu.

— *Istorióra de Carnevalu.* —

Vintila erá dascalu . . . Prin urmare nu mai este trebuintia s'adaugu, cà elu erá saracu. Celu pucinu eu n'am vediutu inca nici unu dascalu bogatu, cà-ci déca se si afla câte unulu, acel'a nu din dascalia s'a imbogatitu.

E bine, dar Vintila erá mai saracu decâtu toti dascalii de pe fati'a pamentului. Elu nu avea alta avere, decâtu cei nóue prunci ai sei.

Dar nu erá de ajunsu, cà dinsulu erá saracu, ci Dumnedieu l'a mai pedepsitu si cu o socia rea.

Elu suportá cu rãbdare tóte necasurile saracii, socia lui inse erá o femeia grozava, care nencetatu lu-si necasiá pentru acésta saracia.

Cu inceputulu carnevalului presinte socia lui inca lu-luá la trei parale, sè-i deie bani spre a poté face la copii ce-va de cina cà-ci de nu are nimica, pentru ce s'a inoratu? etc.

— Fii litiscita, — dîse barbatulu necasitu, — vei avé acusi paralele cerute.

— Cum asié? — se resti femeia, — de unde vomu capeta parale, déca tu câtu-i diu'a nu faci altu ce-va, decâtu siedi in scóla cu pruncii altora, ér de cas'a ta nu grigesci de felu?!

— Fii pe pace, — response éra-si barbatulu, — Dumnedieu ne va ajutá.

— Cum ne va ajutá elu?

— Cum? Ce sciu eu! Dar elu e mare si minunate sunt faptele lui. I voiú scrie o epistola.

— Lui Dumnedieu? — intrebá socia uimindu-se.

— Da-mi pace, — response barbatulu. Apoi se asiedia la o mésa si incepú a scrie. Dar de odata dîse éra-si:

— E bine, câtu ti-trebuie? Vreu sè scriu ast'a lui Dumnedieu!

— Nu sciu.

— Dar eu trebuie sè-i scriu sum'a.

— Ce ti-a plesnitu prin minte! Pentru ce sè scrii ast'a lui Dumnedieu? Au nu o scie elu câtu mi-trebuie?

— Ai dreptu, — response barbatulu, — si scrise epistol'a.

Apoi o impaturá, o sigilá, si scrise pe ea adres'a.

— Dar cine va duce epistol'a la Dumnedieu? — intrebá femeia.

— Vei vedé acusi, — response evlaviosulu barbatu. Dumnedieu e puternicu! — si dupa aceste vorbe deschise ferést'a si aruncá epistol'a afara.

Apoi vini o vijelia cumplita, si ventulu duse pe aripele sale epistol'a — cine scie unde?

*

In diminéti'a urmatória erá o dí frumósa, só-rele luciá blandu, si tóta natur'a par cà erá vesela.

Boerulu X. se preamblá in gradin'a sa. Si cum se preamblá, de odata diari inaintea picioreloru o epistola.

— Óro a cui e? — si-dîse elu. Si apoi totu dinsulu si-response: Voiú vedé acusi cui e adresata.

Elu redicá epistol'a, voi sè cetésca adres'a, dar nu potú. Litererele i erau necunoscute.

In apropiarea lui se aflá gradinariulu. Unu romanu betranu, — care sciea de-a rostulu Ciaslovulu.

— Mei, ce scrisóre e ast'a? — lu-intrebá domnulu seu.

— Romanésca.

— Ce vorbesci tu verdi-uscate? Cà dóra si eu sum Romanu si sciu ceti romanesco!

— Mari'a ta scii ceti cu litere latine, dar ast'a e scrisa cu potcove cirilice.

— Apoi cetesce-o dara!

— Gradinariulu voi sè cetésca, dar nu erá in stare a descifrá hieroglifefe bietului Cirilu.

— Scii ce, mari'a ta, — dîse gradinariulu, — voiú duce epistol'a ast'a la pop'a. Elu scie ceti si scrisorea cu potcove, dar eu me pricepu numai la tiparitura. Elu ni va spune apoi cui e adresata epistol'a?

— Ba nu. Chiamá-lu aice!

Preotulu se presintá numai decâtu.

— Scii dta ceti acést'a? — lu-intrebá boieriulu.

— Cum sè nu, mari'a ta?! Eu sum preotu romanu, si adres'a acést'a e scrisa romanesco.

— E ast'a romanesco?

— Dar cum sè nu fia?

— Asié dara, cui e adresata epistol'a.

— Epistol'a? Cui sè fia adresata? E scrisa pe ea, cà lui — Dumnedieu.

— Ce felu? Lui Dumnedieu?

— Da, lui Dumnedieu.

— E dreptu ce vorbesci?

— Dar cum sè nu fia dreptu? N'asiu avé curagiulu sè spunu neadeveru — in fati'a mariei tale.

— E bine, ce e de facutu dara? — intrebá boieriulu.

— Cum sè scimu acést'a, pana ce nu vedemu ce este scrisu in epistola? Mai nainte de tóte trebuie sè cetimu epistol'a.

— Dar aceea e sigilata, — dîse contele.

— Apoi? Pentru cà e sigilata, totu-si o potemu ceti. Vomu rupe sigilulu.

— Dar acést'a e violarea secretului epistolariu. —

— Mari'a ta, pentru Dumnedieu nu este nici o taina, cu atátu mai vèrtosu o taina de epistola.

— Dta esti dara de parerea sè deschidemu epistol'a?

— Trebuie sè fiu de parerea acést'a, cà-ci ar fi multu sè acceptámu pana ce insu-si Dumnedieu s'ar cobóri din ceriu spre a o deschide.

Argumentulu preotului invinse. Epistol'a se deschise. Cuprinsulu fu scrisu totu cu de acele semne ca adres'a. Boieriulu o predede dara preotului sè o cetésca.

Acel'a ceti scrisorea cu suprindere. Si apoi spu-

se boieriului, că dascalulu din satu se plange într'in-s'a, că n'are nici unu banu si că in carnevalu nu pôte sè faca familiei sale nici o séra buna; prin urmare se róga lui Dumnedieu sè-lu ajuto.

— E dascalulu omu de tréba? — întrebà boieriulu.

— In tienutulu acest'a nu este invetiatoriu mai bunu decâtu elu.

— Asié dara tramite-lu la mine!

Si preotulu se departà, apoi merse la dascalulu si i spuse, cà-lu chiama boieriulu.

*

Dascalulu se duse in curte si fu primitu de boieriulu cu multa afabilitate.

— Asié dara dta n'ai bani sè faci o séra buna de carnevalu familiei dtale?

— Nu, mari'a ta.

— Căti bani ti-trebuescu, ca sè poti face o petrecere buna ca omulu celu mai bogatu in satu.

— Cătu? Ai o bucatîca de creta, mari'a ta?

— La ce?

— Ca sè facu socotéla.

Boieriulu dede ordinu a i se aduce cret'a ceruta, si dascalulu incepù a face socotéla pe mès'a fina si Lucia a boieriului, cà cãti bani i trebuescu lui la o se-rata de carnevalu? La fia-care positiune meditá, déca n'ar poté sè o scóta si cu suma mai mica? In fine elu gatà.

— E bine? — întrebà boieriulu.

— Mari'a ta, mi-trebuescu 24 fl. 35 cr., déca vreu sè-mi facu o séra buna. Multi bani, fórte multi!

Boieriulu merse la caset'a sa, scóse o bancnota de 100 fl. si o puse inaintea dascalului.

Acest'a i multiamì plinu de bucurîa nespusa, si merse a casa.

*

Ajunsu a casa, muierea lu-întrebà indata, la pragulu usiei:

— Fênu séu paie?

— Fênu!

— Ai capetatu?

— Cum sè nu!

— Cătu?

— Fórte multu.

— Dóue-dieci?

— Mai multu.

— Trei-dieci?

— Si mai multu.

— Cinci-dieci?

— De dóue ori cinci-dieci.

— Ce?

— Da, da! Ce te uiti asié costisiu la mine? Elu mi-a datu o suta de florini.

— Asié multi bani?

— Cum sè nu? Cine scíe, cătu mi-a tramisu Dumnedieu, si cătu si-a retienutu boieriulu? — díse dascalulu cu naivitate.

Figaro.

~~~~~

Din balurile mascate.

— Masca frumósa, te cunoscu.

— Nu credu.

— Ba sè me credi, cà-ci la mine ai cumperatu hainele aceste — pe acceptare.

*

Unui deputatu, care nu pré ambla la siedintie, i díse o masca:

— Se vede, cà aice lu este camer'a deputati-loru tierii.

— Pentru ce?

— Pentru cà atunce de buna séma n'ai fi — de fatia.

*

— Masca draga, de ce esti asié posomorita?

— Am cetitu eri pré multu opurile tale — umoristice.

*

— Candu me uitu in ochii tei, vediu unu angeru minunatu.

— Asié dara ochii mei nu sunt oglinde bune, cà-ci aréta chiar — contrariulu.

*

Cine-va se presintă in balu represintandu mórtea.

O masca i díse:

— Tu de buna séma esti — medicu.

*

— Si tu esti aice, scepticule?

— Am vinitu sè cautu finti'a cea mai netrebni-ca, si éta — am gasitu-o!

— Ce felu! Dóra te-ai uitatu in — oglinda?

Domino.

B o m b ó n e.

Se díce, cà unu ministru celebru prin elocinti'a si spiritulu seu, gasindu într'o dí pe jidovulu baronu de H. in anticamer'a unui principe, — i díse ri-diendu:

— Domnule baronu, scíe ce diferintia este între dta si Herod?

— Nu, — respunse baronulu.

— Herod, erá principele Evreiloru si dta esti evreulu principiloru!

*

Dn'a Z. nu pôte suferi mirosulu tutunului. Barbatulu seu n'a fumatu nici odata la dins'a.

Cu tóte aceste dn'a are unu „amicu“, unulu din cei d'antâi fumatori, care petrece óre întrege la ea, in care timpu ar fi supraumanu a nu-lu lasá sè fumeze pucinu.

Dar fiindu cà acésta nu trebue sè fia cunoscutu de . . . toti, trebue gasitu unu pretecestu spre a motivá mirosulu de tutunu ce este une-ori la ea, deci dn'a cultivéza in gradiniti'a sa câte-va plante de tutunu, a supra carora pretinde a face esperientie sciintifice.

Intr'o dí un'a din amicele sale vine sè o visiteze in gradinitia, si gasesce josu o frumósa tígara:

— A! éta plantele tale au datu fructe!

*

Mediculu N. este chiamatu la unu bolnavu de

cholera, dîdaru; elu i prescrie o receta. A dîu'a dî revine si intrîba de bolnavu:

— S'a insanetosiatu, — respunde femeia sa, — dar n'a atinsu doctoria dvîstre, cîci pana sî me duc la spitieria, elu a mancatu o strachina de fasole.

Doctorulu insîmna in portofoliu: „Fasole, remediulu in contra colerei.“

Peste cîte-va dîle e chiamatu la altu bolnavu de colera, unu lemnaru; i prescrie fasole, bolnavulu mîre pana in sîra. A dîu'a dî intorcîndu-se aude tîpete, scîto portofoliulu si si-completîza receta: „Fasole, remediulu contra colerei, bunu pentru dîdari, reu pentru lemnari.“

CE E NOU?

** (Nici regele nu are bani!) La un'a din vînatîriile de vulpe din dîlele trecute, facuta in apropierea Budapestei, precum povestesece unu diariu ungurescu, regele si regina — obosindu-se — se urcara in o trasura privata si plecara spre castelulu din Buda. Pe cale inse s'a intemplat unu micu intermezzo. La bariera de catra Soroksár, vamesiulu opresce trasura si — necunoscîndu pe Majestîtile Loru — cere vama. Cocierulu face semne, sî-i deie pace, dar vamesiulu nici cî-lu observa. Majestîtile Loru nu aveau bani la sine, si vamesiulu totu acceptî. Atunce cocierulu incepu sî caute bani prin pusunariile sale, dar fiindu cî avea multe pusunarie, cercarea durî multu. Intr'aceste vamesiulu murmurî maniosu: „Cîlu-ce vine la vama, se-si aduca si banii de vama!“ In fine cocierulu aflî pretiulu vamei, plesî cu biciulu, si trasura pornî a casa.

** (Ministrulu-conte Andrassy a cadîntu) — cu calulu seu la un'a din vînatîriile din dîlele trecute, tînuta in giurulu Budapestei. Si inca ce a patîtu? Frînele i-a remasu in mana, si calulu eliberatu a fugitu. Atunce apoi intrîg'a societate a inceputu a vîna calulu, care — incungiuratu — fu prinsu nu peste multu. Regele a risu cu dulce, vedîndu pe ministrulu seu de esterne fara calu, — dar cu frînele in mana.

** (O declaratiune frumîsa a parintelui episcopu Olteanu) cerculeza in publiculu din giurulu Oradei-mari. Se scîie, cî P. SS. a tînutu instalatiunea sa fara vr'o solenitate mai mare. Din incidentulu acest'a Pr. SSa a dîsu unui felicitatoriu: „Cîndu poporulu geme in saracia si suferî fîme, eu atunci nu voi a bî siampania cu aceia, cari si altcum se potu ospetî din ale loru!“

** (Procesu de presa in contra „Albinei.“) Camer'a deputatoru Ungariei, in sîdinti'a de la 26 januariu, a desbatutu cererea procurorulu de statu pentru estradarea dlui deputatu V. Babesiu, spre a i se potî intentî unu procesu de presa pentru unu apelu catra granitieri, aparutu in nr. 64 din anulu trecutulu alu „Albinei.“ Camer'a — in contra a doi-trei deputati natiunali — a decisu estradarea.

** (Insotire in contra luxului.) Damele din Clusiu au formatu o insotire in contra luxului, si au decisu a nu se presintî in carnavalulu acest'a in haine scumpe. Esempulu demnu de imitatu!

** (Sujetu de comedia.) La directorulu institu-

tului comercialu din Berlinu dîlele trecute se presintî unu individulu cam inaintatu in etate, esprimîndu-si dorinti'a, cî dînsulu voiesce sî invetie in secretu comptori'a. Caus'a tainurii sale — precum spunea — erî, cî sotiulu seu de negociatori'a lu-insidî; deci sî-lu potî controlî mai bine, doresce sî invetie — fara scirea lui — comptori'a. In urmare a acestei rogîri, dînsulu, deosebitu de ceialalti elevi ai institutulu a capetatu o odaia separata sî studieze acolo. Peste cîte-va dîle se presintî si unu alu doile betranu, carele asiderea doriî sî invetie in secretu, cîci nici dînsulu nu avea incredere in companistulu seu. Directorulu i-ar fi implinitu cererea bucurosu, inse odaia separata nu mai erî. Betranulu dara fu silitu a se indestulî cu odai'a, in care deja mai erî si celalaltu invetiacelelu secretu. In diminîti'a urmatîria apoi ambii principali se 'ntelnira. „Ce felu!“ — dîse unulu mirîndu-se cîndu vedîu pe companistulu seu. — „Si tu aice?“ gangavî celalaltu. Apoi se esplicara amendoi, si proprietarii firmei rusîndu-se se departara cu budiile imflate, promitiendu-si cî in vîtoriu voru avî mai multa incredere unulu catra altulu.

Carnevalu.

♣ (Balulu romanu,) ce se va arangiî de juniemea romana din Budapesta, se va tîne la 12 faurariu in sal'a „Grand-Hôtel Hungaria“, in favorulu societîtii Petru Maioru.

♣ (Societatea de binefacere) Elisabeta-Dîmna, din Bucuresci, a datu la 19/31 decemvre unu mare balu si tombola pentru saraci.

♣ (Unu balu din Oradea-mare) s'a anuciatu astu-felu: „La acestu balu publiculu e invitatu cu onîre. Pretiulu de intrare: o siunca si unu puiu friptu.“

Biserica si scîla.

‡ (Instalarea episcopulu Olteanu) — precum anuciaramu si in nr. trecutulu — s'a tînutu sambeta la 24 jan. in Oradea-mare, in linisce si simplitate. Acuma venim s'adaugemu, cî Pr. SS. cu ocaziunea acest'a a daruit: pentru preotii si invetiatorii saraciti cîte 200 fl.; pentru orfanii celora ce au moritu in cholera in comitatulu Bihariei 400 fl.; pentru ospitalulu saraciloru nepotintiosi 200 fl.; pentru saracii din orasiu 400 fl.; pentru orfanii celora ce au moritu de cholera in comitatulu Aradului 200 fl.; pentru orfanii choleristi din Satu-mare 200 fl.; pentru ajutorarea profesoriloru din Beiusiu 1250 fl. Afara de aceste daruri mai mari, a mai datu la mai multe institute mai mici cîte 50 fl., si cersitoriloru locali sume mari.

‡ (P. S. S. Parintele episcopu Olteanu,) precum scrie unu corespundinte alu „Federatiunii“, este resolutu a luî la revisiune administratiunea fondulu gimnasialulu de Beiusiu, si urcîndu procentele capitalulu, la cari mai adaugîndu din venitele sale proprie, sî sistemiseze lîf'a profesoriloru, conformu prescriptelorulu legii la 1000 fl. pe anu, si inca ce-va ajutoriu materialulu din dominiulu episcopescu. Totu-odata are generîs'a intentiune, ca edificîndu aripele gimnasiulu, sî se faca intr'insulu locuintie pentru profesori.

‡ (Ce numeru de persîne potî sî incapa in bisericile cele mai vaste din Europa.) Santulu-Petru de la Roma, 54,000; Catedrala din Milanu (domnulu)

37,000; Santulu Paulu din Roma, 25,000; Sf. Sofia din Constantinopole, 23,000; Nôtre-Dame din Paris, 21,000; Catedrala din Pisa, 13,000; Santulu Marcu din Venetia 17,000.

Societati si institute.

⚓ (*Comitetulu Societății din Bucovina*) a presintatu adunării generale raportulu seu despre trebile si lucrările sale in anii 1872—73. Din acestu raportu scotemu, că fondulu Societății la finea anului trecut a constatu din 19,250 fl. si 1200 franci in obligatiuni, éra in bani gata unu deficitu de 998 fl. 64 cr. Fundatiunea Pumnulena la finea anului 1873 a avutu 9400 fl. in bonuri publice si 199 fl. 75 cr. in numerariu.

⚓ (*O societate noua.*) Junimea romana din Gratiu, desfiintiandu societatea „Romanismulu“, a infiintatu o societate noua sub numirea de „Sentinel'a romana“, careia i dorimu prosperare si viétia îndetungata!

⚓ (*Societatea de lectura a junimei romane din Oradea-mare*) a tienutu la 1 febr. o siedintia publica, cu care ocaziune a esecutatu o programa interesanta. Speramu, că siedintie de aceste se voru arangia si la véra, candu si publiculu din giuru va poté acurge in numeru mai mare.

⚓ (*Alesandru Dumas*) fu alesu membru alu academiéi franceze.

Literatura.

* (*Unu diariu nou.*) Existe la Bucuresci o societate, infiintata inca la anulu 1871 in mare parte de juni studinti la universitate, numita „Renascererea“, care si-a propusu de scopu inavutirea literaturéi romane. Acésta societate a inceputu sè publice acuma o fôia intitulata: „Fôia Societății Renascererea“, care va aparé de dóue ori pe luna, ocupandu-se de literatura si sciintia. Nrulu primu contine urmatóriele materii: Prospectu, Romanulu si limb'a sa, Priviri a supra instructiunii in Romania, Poetulu Bolintinianu, Instructiunea poporalu in diferite state ale Europei, Oda la Oltu. Pretiulu foii pe anu 14 lei.

* (*Oda*) au scrisu teologii romani din Oradea-mare catra P. S. S. a parintele episcopu Ioanu Olteanu, cu ocaziunea instalării sale solemne in scaunulu episcopescu de acolo. Od'a se incheia cu aceste cuvinte:

..... pasiesce inainte!

Pe calca cea santita de urme de Vulcani;
Scutesce, pasce turm'a cu man'a ta potinte,
Ducendu-o la marire, in multi fericiti ani!

Teatru.

⚓ (*Trup'a dnei Fani Tardini*) petrece acuma la Berladu, si la 1 ianuariu a represintatu pies'a: „Vorniculu Buciocu“, drama istorica natiunala in 5 acte si 2 tablouri, de V. A. Urechia. Acésta piesa e un'a din cele mai bune ce are repertoriulu romanu. Totu-si la Bucuresci nu se mai jóca. Gratulam publiculu din Berladu, care are in fruntea teatrului o directritia, care pricepe importanti'a pieselor originale, dà prilegiu publiculu a le si cunoște!

⚓ (*Dlu Ionescu*) a datu si in Viena, la mijloculu lunei trecute, câte-va represintatiuni teatrale. Efectulu a fostu completu. Dintre piesele esecutate „Ciobanulu“ a facutu cea mai mare sensatiune.

Musica.

⊙ (*La Táborszky si Parsch*) in Budapesta au aparutu: Sonata patotique de Bethoven, (c. moll,) pretiulu 50 cr., — si Sonata g. moll de Bethoven, pretiulu 40 cr. Ambele sunt compuse pentru pianu, pe dóue mani.

Industria si comerciu.

|| (*Unu sucin din Oradea-mare*) a daruitu regiunei unu cogiocu frumosu.

|| (*Cartile de asignatiune postala*) nu peste multu se voru vinde cu 6 cr., in locu de 5 ca pan'acuma.

Tribunale.

| (*Duelulu Sutiu-Ghica,*) despre care amu scrisu si noi, se va continua acusi inainte tribunalului criminalu de Seine-et-Marne, unde Sutiu e trasu ca autoru alu mortii lui Ghica, ér cei patru martori ca complici. Caus'a se va pertractá dilele aceste.

Suvenirea mortiloru.

† *Iosifu Romanu* advocatu, cu fia sa *Veturia*, muma-socra *Maria Almásy* veduv'a lui *Georgiu Kovács*, si in numele consangeniilor, cu anim'a plina de dorere facu cunoscutu, că multu amat'a socia, muma si respective fia *Paulina Romanu*, nascuta *Kovács*, in urmarea unui morbu greu de peptu in anulu vietiei sale alu 34, si alu fericitei casatorie alu 28, in 1 fauru sér'a la 10 óre dupa ce s'a impacatu cu Creatorele seu, a adormitu in Domnulu. Cultulu funebrele se va serbá dupa ritulu greco-catolicu, in 3 fauru la 3 óre dupa amédi, si-apoi remasitiile pamentene se voru inmormentá in cemeteriulu gr. cat. locale, éra sant'a misa pentru repausulu sufletului mórtei se va tiené in 4 fauru dom. la 8 óre in biseric'a gr. cat. catedrale, la care acte de doliu sunt invitati toti consangeni, amicii si cunoscutii. Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuvéntata!

Despre inmormentare cetimu in fôia de Oradea-mare „Nagy-Várad“ urmatóriele: „Eri (marti 3 l. c.) s'a inmormentatu soci'a dlui advocatu *Iosifu Romanu*, cu participarea unui publicu numerosu. La 3 óre d. a. o mare multime de ómeni si nenumerate trasure inaintau de la locuinti'a defunctei, din strat'a Petiei, catra biseric'a catedrale gr.-catolica, unde intregu clerulu gr. cat. din locu, capitululu gr. cat. in frunte cu P. S. S. episcopulu *Olteanu* au primitu sicriulu. Ceremonialulu funebrealu lu-conduse P. S. S. episcopulu *Olteanu* cu asistintia splendida, avendu coróna pe capu si in mana toiagulu archipastorescu prevediutu cu vélu de doliu. Cam la 2000 de ómeni eráu de fatia, implendu biseric'a pana la indessuire. Dintre cei presenti amintimu pe *Ales. Romanu*, red. „Fed.“ si deputatu dietale, mai multi membri ai tribunalului reg. din locu si corporatiunea advocatiloru, ai carei membri au dusu sicriulu. Petrundietóriele cantári de doliu in decursulu ceremoniei le-a esecutatu chorulu tinerimei romane din seminariulu gr. cat. din locu, éra juristii romani portau faclie in giurulu sicriului.“

Asié intre lacrimi si doliu generale fu petrecuta la loculu eternu soci'a iubitória, mam'a dóiósá, ffi'a buna si roman'a zelósá, care in flórea vietiei a trebuitu sè ne parasésca, fàra a-si fi plenitu missiunea,

făra a-si vedé realizata ide'a predilecta: infintiarea unui institutu pentru crescerea fetiteloru romane, in interessulu cărui-a a lasatu prin testamentu, din partea sa, 1000 de fl. v. a., dispunendu că sum'a adunata spre acestu scopu pana acum, si elocata pe la privati cu ipoteca, sè se incasseze si facundu-se socóta publica sè se depuna in cass'a de pastrare pana la dispunerea ulterioře a celoru competinti. Cerendu de la Domnedieu mangaiare pentru cei mai de aprópe intristati, rostimu cu pietate: „In veci pomenirea ei!“

† (*Ana Davila*) nascuta Racovitia, nepót'a Golesciloru, soci'a dlui profess. de chimia, Davila, a incetatu din vietia la 14/26 jan. 1874 intr'unu modu din cele mai tragice. Dómn'a Davila se duceá de ordinaru, in tóte Dominicile, la spitalulu Colti'a spre a ascultá cursulu de chimia alu barbatului seu. Eri, dupa terminarea cursului, simtindu-se pucinu reu, cerù sè i se dèe o cantitate cre-care de chinina. Unulu din elevi s'a grabitu a satisface cererea, dandu-i in lichidu ca la 75 centigrame. Dómn'a Davila, dupa ce a beutu medicamentulu, a plecatu cu soro-sa la unu magazinu spre a cumperá nisce lanuri, pentru Asilulu seu. Pe candu stapanulu pravalei cautá lanurile cerute, dóm'n'a Davila incepù de odata a ingalbeni, a se intinde, a se sgârcei, apoi cadiù si in câte-va minute fu mórtá. In loculu Chininei, elevulu dedese Strichnina, celu mai tare veninu. Un'a dintre cele mai venerabile matrónne romane, cade victim'a unei imprudentie!

† (*Alesandru Rezeiu,*) fostu c. r. adjunctu la pretrur'a districtuala din Oravitia si Bogisia, fostu prototjude comitatensu in Fagetu, fostu asesoru la tribunalulu comitatensu alu Carasiului si in fine avocatulu in Lugosiu, a repausatu la 6/18 ian. in etate de 53 ani.

† (*Unu monumentu mormentuaru*) s'a redicatu in lun'a trecuta in satulu Permont in Anglia, cu urmatóri'a inscriptiune: „Aice odihnesce in Domnulu — Thabita, care a fostu soci'a lui: Iosifu Wright, Toma Andrews, Simeonu Eberhalsteat, Carolu Dean si Eduardu Murray. Acestu monumentu fu aredicatu de alu sielele barbatu alu ei: Cyrus Morgau.“

Ghici ghicitoria mea!

— „Oltulu.“ —

Se scie, că siediatorile de la tíera sunt nisce locuri unde femeile si fetele se stringu sér'a impregiurulu unui focu ca sè lucreze. In timpulu candu lucrèza, ca sè tréca timpulu mai repede, spunu ghicitori si basme.

La unu satu de peste Oltu, nu erá séra care sè fi fostu senina si frumósa, fara ca fetele si nevestele tieraniloru sè nu se stringa la siediatóre. In un'a din aceste seri candu se strinsese mai multe fete si neveste, veni la siediatóre si unu june care scieá sè cante cu viór'a, si dupa ce facù pe fete ca sè jóce mai multe hore frumóse siediu josu si díse feteloru sè asculte o ghicítóre. Fetele se facura cercu impregiurulu lui si nerabdatórie ascultara cu atentiune pe junele tieranu

— Am sè ve spunu ghicítóri'a ce v'am fagaduitu, dar sè-mi respundeti tóte pe róndu si numai la ce ve voiu intrebá eu, si care o remané pe urma sè-mi platésca.

Fetele tóte aprobara si junele incepù:

— Ghici ghicítória mea: Am unu munte rotundu, care are in vârfulu lui o padure, copacii sunt fara nému de craci si aplecati cu vârfulu in josu pe spatele muntelui; in facia muntele are o ripa pe care este totu-de-una zapada, mai susu de jumetatea ripei sunt dóue aripe de corbu intinse un'a in facia alteia, sub aceste aripe sunt dóue viorele, dintre aceste viorele se lasa in josu dóue olane pe cari cura numai apa inchegata cum e pifti'a si sub aste olane sunt doi faguri de miere, candu gusti din ei inebunesci.

Dupa ce ispraví junele, fetelè se uitara un'a la alta.

— Stati se ve intrebú eu: Ia spune-mi tu Lico, ce este muntele rotundu?

— Capulu.

O nevèsta ce stá mai de-o parte si ascultá díse: si padurea cu copacii in josu, este perulu.

— Spune-mi si tu Tinco, ce este rip'a cu zapada?

— Faci'a, — respunse fét'a cu naivitate.

— Dar aripele de corbu ce sunt Ilinco? — intrebà junele.

— Sprincenele.

— Dar viorele, Stanco? — intrebà junele pe un'a care avea ochi albastri.

— Ochii albastri, — díse fét'a plecandu cautarea in josu.

— Dar olanele Balasio?

— Nasulu.

— Dar fagurii de miere, Ileano, ce sunt?

— Hotiule, ia sè vedemu o se inebunesci — respunse fét'a cu buzele dulci si care urmá sè-i platésca, si alergandu la elu i permise sè culéga miere de pe buzele ei.

Astu-felu se castiga sarutàrile la sate.

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foie róga pe toti colaboratorii si corespundintii sei a-i tramite epistolele: Nagy-Léta, per Nagy Várad.

Sucéva. Dlui N. G. Suplimentele reclamate s'au tramisu de nou. Salutare fidelului nostru abonantu!

Trie. Restanti'a intréga pana la inceputulu anului curinte e 15 fl. Acuma éra-si te-amu inserisu pe jumetate de anu. Adeca vei avé se ni tramiti 20 fl. — catu mai curendu!

Visulu realu. Nu se póte publicá. Bombastele nu-su poesía. D e.

P'a viseloru campia
Treceam incetisioru,
Gustam la ambrosia
Moiata in amoru!

La mai mult, Tablourile se voru espedá la toti cei prenumerati in lun'a lui mai. Pana atunce ne rogamu de paciintia!

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Koesi in Pest'a. 1874. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avem din inceputula anului trecut.